

L 18. veebruar kell 19 Estonia kontserdisaal
P 19. veebruar kell 17 Jõhvi kontserdimaja
T 21. veebruar kell 19 Peterburi Jaani kirik

Čiurlionise kvartett (Leedu)

Jonas Tankevičius (I viiul)
Darius Dikšaitis (II viiul)
Gediminas Dačinskas (vioola)
Saulius Lipčius (tšello)

Irina Zahharenkova (klaver)

*

Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791)

Klaverikontsert nr 12 A-duur, K 414 (1782, seade klaverikvintetile)

Allegro
Andante
Allegretto

Faustas Latėnas (1956)

“In loving memory” (keelpillikvartett nr 2, 1986)

v a h e a e g

Johannes Brahms (1833–1897)

Klaverikvintett f-moll *op.* 34 (1864)

Allegro non troppo – Poco sostenuto – Tempo I
Andante, un poco adagio
Scherzo. Allegro
Finale. Poco sostenuto – Allegro non troppo – Tempo I – Presto, non troppo

Wolfgang Amadeus Mozart kirjutas klaverikontserte kogu oma muusikukarjääri jooksul, alustades 1767. aastal 11-aastaselt ning lõpetades 1791. aastal – siis ta suri. Parima osa oma teostest sooloklaverile kirjutas Mozart Viinis, kus ta tegutses alates 1781. aastast, teenides leiba klaveritundide andmisega ning esinedes mitmetes muusikalongides pianistina. Aastail 1782–1786 on loodud 15 kontserti Mozarti 27 klaverikontserdist. Nende esitusel soleeris helilooja muidugi ise ning just klaverikontserdid võttis Viini publik Mozarti teostest kõige paremini vastu.

Klaverikontsert nr 12 A-duur KV 414 on komponeeritud ajavahemikus 1782–1783 ning publitseeritud 1785. aastal koos kontsertidega KV 413 ja KV 415 kirjastuses Artaria. Kõik kolm kontserti koondas helilooja neljanda oopusenumbri alla. Seda, kui kiiresti Mozart muusikat lõi, kujutab ilmekalt nimetatud kolme kontserdi saamislugu. Oma kirjas isale 28. detsembril 1782 kirjeldab Mozart kolme kavandatavat teost, öeldes, et praeguseks on vaid üks neist valmis. Juba 15. jaanuaril 1783 reklaamib *Wiener Zeitung* neidsamu klaverikontserte, mis on saadaval käsikirjas. Kirjas isale iseloomustab Mozart klaverikontserte KV 413–415

järgnevalt: “Need kontserdid on midagi liiga raske ja liiga kerge vahepealset; nad on väga säravad, meeldivad kõrvale, olemata sealjuures tühised. On kohti, millest võivad saada rahuldust vaid asjatundjad, ometi peavad ka võhikud nendega rahule jääma, mõistmata ise, mispärast.” Kõigis neis kontsertides leidub tsitaate mitmete tolleaegsete heliloojate loomingust, eriti Johann Christian Bach'i teosest. See võib olla üheks seletuseks Mozarti kirja lõigule, kus ta ütleb, et kontsertide “teatud kohtadest võivad saada rahuldust vaid asjatundjad” – põhjendusega, et head muusikatundjad võisid seal kogeda äratundmisrõõmu. Täna sel kontserdil kõlab klaverikontsert A-duur helilooja seades klaverikvintetile.

Faustas Latēnas kuulub Leedu 1950. aastate heliloojate põlvkonda, keda on nimetatud neoromantikuteks. Ta lõpetas Vilniuse Muusikaakadeemia 1980. aastal kompositsiooni erialal, juhendajaks prof Eduardas Balsys. Seejärel sidus ta end pikaks ajaks teatriga: ta oli kümme aastat nukuteatri Lėlė muusikaosakonna juhataja, saades 1990. aastal selle direktoriks. Aasta hiljem asus Faustas Latēnas Vilniuse Väikse Teatri muusikaosakonna juhataja ametikohale, millele järgnes direktori ametipost Riiklikus Akadeemilises Draamateatris. 1996. aastal ja taas 2005. aastal tegutses ta Leedu kultuuriministeriumis ministri kohusetäitjana. 1999. aastal nimetati ta Rahvusliku Draamateatri tegevdirektoriks.

Heliloojana tegi ta endale nime teatrilavastustele loodud muusikaga, mida on pärjatud arvukate preemiatega – neist viimane 2011. aastal saadud prestiižikas Konstantin Stanislavski preemia. Faustas Latēnas on kirjutanud muusika 180 draama- ja nukuteatri lavastusele, üheksale kinofilmile ja 20 dokumentaalfilmile ning viiele telelavastusele. Selle kõrval hõlmab tema looming ka sümfoonilisi ja kammerteoseid ning vokaalmuusikat. Kuna pea kogu tema karjäär on seotud teatriga, kõlavad tema väljaspool teatrit loodud kompositsioonid sageli nii, nagu oleksid need tema lavamuusika abstraktsed versioonid.

Keelpillikvarteti nr 2 “In loving memory” kohta on autor öelnud järgmist:

“See muusika on pühendatud armastuses kõigi Leedust emigreerunud heade sõprade mälestuseks; see muusika on pühendatud armastuses kõigi õnnelike hetkede mälestuseks, mida olen kogenud; see muusika on pühendatud armastuses kõigi nende mälestuseks, kes on olnud mulle lähedased ning on siit ilmast lahkunud. Selles üheosalises kompositsioonis kirjeldatakse elu päikselisi hetki värvikas ja emotsionaalses toonis, justkui näidataks erinevaid muusikalisi kujundeid värvilises fotoalbumis. Teose pealkiri häälestab kõrgelennulisele mõtisklusele, ent selle paatos on üsna proosaline, ilma liigse dramatiseerimiseta. Pigem on need mälestused, mida saadab naeratus ja tänulikkus.”

Johannes Brahms oli suur enesekriitik, kes pöördus oma teoste juurde tagasi üha uuesti ja uuesti, enne kuni nendega rahule jäi, ning paljud tema oopused said tuleroaks. On arvatud, et tema tänaseks tuntuks saanud 24 suurepärase kammerteost moodustavad vaid neljandiku kammerkompositsioonidest, mille loomist ta alustas.

Klaverikvintett f-moll op. 34 on ühelt poolt tõenduseks helilooja äärmuslikust nõudlikkusest oma teoste vastu, mille kõrval ta võttis arvesse ka oma muusikaliste autoriteetide arvamuse avaldusi. Teos sündis algselt 1862. aastal keelpillikvintetina, järgides Schuberti võrratu kvinteti C-duur instrumentatsiooni (2 viiulit, vioola ja 2 tšellot). Saatnud kvinteti tutvumiseks oma lähedasele sõbrale ja muusikalisele nõuandjale viiuldaja Joseph Joachimile, leidis too, et teosel jääb vajaka sarmist ning soovitas autoril “mahendada mõnede lõikude karmust”. Pärast mitmeid ebaõnnestunud katseid nimetatud puudust parandada muutis Brahms teose sonaadiks kahele klaverile, mis jõudis 1864. aasta aprillis ka avaliku ettekandeni. Paraku sai sonaat üsna jaheda vastuvõtu osaliseks ning Brahmsi teine hea sõber Clara Schumann palus, et helilooja selle veel kord ümber töötaks. 1864. aasta suvel tegi teos läbi kolmanda

ümbersünni, mille tulemuseks oli klaverikvintett f-moll *op.* 34, sedapuhku koosseisule, mida soovitas talle dirigent Hermann Levi. “See kvintett on kirjeldamatult kaunis,” kirjutas Levi. “Sa oled muutnud üksluse kahe klaveri loo kammermuusika meistriteoseks.” 1865. aastal avaldati viimane versioon autori heakskiidul ka trükkis, mille kohta arvas Joseph Joachim, et see on parim kammerteos, mis on avaldatud pärast Schubertit.

Klaverikvintett f-moll kannab pühendust printsess Anna von Hessele, noorele naisele ja emale, kes suri 1865. aastal sünnitusega kaasnenud komplikatsioonide tõttu.

Evelin Kõrvits

Irina Zahharenkova äratas suurt tähelepanu VI Eesti pianistide konkursil (2002), pälvides diplomi, ERSO preemia ja publiku tulise poolehoiu. Zahharenkova on Eesti klaverikoolkonna noor tõusev täht, ta on võitnud esimese koha üleriigilisel Bachi-konkursil (2000) ja teise preemia rahvusvahelisel Čiurlionise-nimelisel konkursil Vilniuses (2003). 2004. aastal pälvis ta peapreemia, publikupreemia ja eripreemia konkursil “Premio Jaen” Hispaanias ning kolmanda preemia konkursil “Fortepiano” Brügges. 2005. aasta novembris saavutas Irina Zahharenkova 60. rahvusvahelisel Genfi pianistide konkursil Šveitsis kolmanda koha, viimati Alessandro Casagrande nimelisel pianistide konkursil Itaalias esimese koha ning Bachi-nimelisel pianistide konkursil Leipzgis esikoha ja publikupreemia.

Irina Zahharenkova on õppinud klaverit Lilian Semperi juures Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias (bakalaureuseastmest doktorantuurini) ning täiendanud end aastatel 2002–2003 Sibeliuse Akadeemias magistriõppes Hui-Ying Liu-Tawaststjerna juures.

Leedu rahvusliku kultuuri ja kunstipreemia laureaat **Čiurlionise kvartett** on Euroopa üks tuntumaid kammeransambleid. Kvartett asutati 1968. aastal, mil selle liikmed õppisid veel Leedu Muusikaakadeemias. Hiljem täiendasid nad end professorite Dmitri Šebalini, Vladimir Ovtšareki ja Vilmos Tátra juures. Čiurlionise kvartett on andnud kokku üle 3900 kontserdi, osalenud kõigil olulistel festivalidel Leedus, esinenud Kanadas, Jaapanis ja kõikjal Euroopas, mh sellistel festivalidel nagu Berliini pidunädalad, Schleswig-Holsteini, Flandria, Salzburgi, Freiburgi, Stuttgardi, Duisburgi, Kuhmo, Zagrebi, Oslo, Reykjavíki, Moskva ja Peterburi festivalid, “Moraavia sügis”, “Praha sügis” jm, andnud kontserte sellistes mainekates saalides nagu Leipzigi Gewandhaus, Amsterdami Concertgebouw, Beethoveni maja Bonnis, d’Orsay muuseum, Royal Festival Hall Londonis, Varssavi ja Brüsseli filharmoonia saalid jm. Nende arvukatel kontsertidel ja salvestustel on aukohal kõrvuti leedu helilooja ja kunstniku Mikalojus Konstantinas Čiurlionise muusikaga Brahmsi, Bartóki, Mozarti, Šostakovitši, Schuberti, Schumanni jt teosed. Eriti edukas oli kvarteti jaoks 2005. aasta, mil esineti MIDEMil Cannes’is ja EXPO-l Jaapanis ning Royal Festival Hallis Londonis. Pärast nende esinemist Londonis kirjutas brittide vanim klassikalise muusika ajakiri Musical Opinion: “Nende mäng on Londoni kammermuusikasõpradele meeldetuletus tõelisest kvartetitraditsioonist.” 1990. aastal omistati Čiurlionise kvartetile kõrgeim riiklik autasu – Leedu rahvuslik preemia.

“Nende esitus paistab silma kauni ja värviküllase kõlakultuuriga, peente nüansside ja veenva ekspressiivsusega... Čiurlionise kvartett on kahtlemata üks maailma paremaid kvartette.”

– *Nürnberger Nachrichten*

Kontserdi produtsent Tuuli Metsoja
Toimetaja Signe Kiis

Kutsume kuulama

N 1. märts kell 19 Jõhvi kontserdimaja

R 2. märts kell 19 Estonia kontserdisaal

L 3. märts kell 19 Pärnu kontserdimaja

Kuldne klassika

EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER

IVARI ILJA (klaver)

Dirigent Anu Tali

Glinka. Ooperi "Ruslan ja Ljudmilla" avamäng

Chopin. Klaverikontsert nr 2 f-moll op. 21

Tšaikovski. Sümfoonia nr 5 e-moll op. 64